

Iščemo karantenske in druge gozdu nevarne organizme

Ambrozijski podlubnik (*Xylosandrus germanus*)

Dr. Tine Hauptman, Roman Pavlin, prof. dr. Maja Jurc
Katedra za zdravje gozda in upravljanje prostoživečih živali,
Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Biotehniška fakulteta (tine.hauptman@bf.uni-lj.si)

Ambrozijski podlubnik (*Xylosandrus germanus*)

LATINSKO IME

Xylosandrus germanus (Blandfort, 1894)

RAZŠIRJENOST

Ambrozijski podlubnik izvira iz vzhodne Azije (Japonska, Vietnam, Kitajska). Leta 1932 so ga zanesli v ZDA, v Evropi pa so ga prvič našli leta 1952 v Nemčiji. V zadnjih treh desetletjih se je tujerodni podlubnik zelo razširil v Evropi; o najdbah so poročali iz Avstrije, Belgije, Češke, Danske, Francije, Hrvaške, Italije, Madžarske, Nizozemske, Poljske, Romunije, Rusije, Slovenije, Španije, Švice, Ukrajine in Velike Britanije. V Sloveniji smo vrsto prvič odkrili leta 2000 v bližini Solkana pri Novi Gorici na pravem kostanju (*Castanea sativa* Mill.). Od leta 2008 naprej smo vrsto večkrat našli tudi v drugih predelih Slovenije. Nekajkrat smo hrošče *X. germanus* ujeli v pasti, namenjene spremljanju hroščev iz rodu *Monochamus* spp. (lokacije Brdo pri Kranju, Bitnje pri Kranju, Podpeč). V naravnem rezervatu Mali plac na Ljubljanskem barju smo odkrili napad na treh drevesih navadne jelke (*Abies alba* Mill.), na lokacijah Anovec pri Krškem in Ajševica pri Novi Gorici pa smo vrsto ponovno našli na pravem kostanju. Prvo večjo škodo smo zabeležili leta 2016, ko je vrsta napadla večje količine sveže posekanega lesa pri Lovrencu na Pohorju. V letu 2017 smo ugotovljali prisotnost vrste s pastmi z etanolom v okolici Ljubljane. Ugotovili smo, da je vrsta splošno prisotna v različnih gozdnih sestojih, znakov napada na drejvu pa nismo odkrili.

GOSTITELJI

Ambrozijski podlubnik je izrazit polifag, znanih je več kot dvesto gostiteljskih rastlin. V Sloveniji smo vrsto doslej odkrili na pravem kostanju, navadni jelki, navadni smreki (*Picea abies* (L.) H. Karst), rdečem boru (*Pinus sylvestris* L.), bukvi (*Fagus sylvatica* L.) in gradnu (*Quercus petraea* (Mattuschka) Liebl.).

OPIS

Samice ambrozijskega podlubnika so svetleče črne barve (slika 1 in 2) in dolge od 2,0 do 2,4 mm. Samci so manjši, dolgi od 1,0 do 1,8 mm, svetlo rjave barve in ne letijo. Samice dolbejo rove v lesu gostiteljskih dreves (slika 3), v katere izležejo jajčeca. V rove zanesajo tudi t.i. ambrozijske glive, ki prerastejo stene ravnih sistemov (slika 4) in so hrana ličinkam in tudi hroščem. Za razvoj glive in podlubnikov je potrebna velika vlažnost lesa. Vrsta lahko napade dele drevesa najrazličnejših

premerov. V Evropi naj bi *X. germanus* večinoma razvil eno generacijo na leto (v Italiji naj bi razvil dve). Po navadi je obdobje letenja hroščev od aprila do avgusta, prezimujejo pa v ravnih sistemih.

ZNAČILNA ZNAMENJA (SIMPTOMI)

- vhodno-izhodne odprtine, velikosti približno 1 mm
- v suhem vremenu izrinjena črvina v obliki značilnih paličastih tvorb (slika 5), dolžine do 4 cm
- izcejanje drevesnega soka ali smole iz napadenega dela drevesa
- sušenje listja in odmiranje poganjkov napadene rastline
- rovi v lesu so prerasli z ambrozijskimi glivami (slika 4), v katerih lahko najdemo vse razvojne stopnje (jajčeca, ličinke, bube, hrošče)
- obarvanost lesa v okolici ravnih sistemov, ki je lahko posledica prisotnosti ambrozijskih gliv, drugih gliv, ki jih hrošči vnašajo v gostitelje, ali pa posledica odziva gostitelja na napad/okužbo

VPLIV

Vrsta *X. germanus* v Severni Ameriki velja za enega najpomembnejših škodljivcev v gozdnih in okrasnih drevesnicah. V Evropi velja za sekundarnega škodljivca, ki praviloma napada oslABLJENO drevje oziroma sveže posekan les. Veliko škodo lahko povzroči v gozdovih, ki so jih prizadele naravne ujme. Poleg ambrozijskih gliv, ki napaden les razvrednotijo zaradi obarvanja, lahko hrošči v gostitelje vnesejo tudi patogene glive (npr. *Fusarium* spp.), ki dodatno oslabbijo oziroma pospešijo propad gostitelja. V nekaterih predelih Evrope naj bi bil *X. germanus* že med najštevilčnejšimi vrstami podlubnikov. Po predvidevanjih bi vrsta lahko negativno vplivala na avtohtone vrste podlubnikov.

MOŽNE ZAMENJAVE

Ambrozijskega podlubnika je mogoče zamenjati z drugimi vrstami podlubnikov, predvsem pa z drugima vrstama iz rodu *Xylosandrus*, ki sta tudi že prisotni v Evropi, in sicer *Xylosandrus crassiusculus* (Motchulsky, 1866) in *Xylosandrus compactus* (Eichhoff, 1875).

DODATNE INFORMACIJE

- Portal o varstvu gozdov (www.zdravgozd.si)
- Portal Invazivke (www.invazivke.si)
- Gozdarski inštitut Slovenije (www.gozdis.si)

ČE OPAZITE OPISANE SIMPTOME ALI NAJDETE ŠKODLJIVCA,
obvestite Gozdarski inštitut Slovenije (Oddelek za varstvo gozdov) ali
o najdbi poročajte v spletnem portalu Invazivke oziroma z mobilno aplikacijo Invazivke.

Slika 1: Samica *Xylosandrus germanus*, lateralno (foto: Maja Jurc)

Slika 2: Samica *Xylosandrus germanus*, dorzalno (foto: Maja Jurc)

Slika 3: Ravnih sistemi ambrozijskega podlubnika (foto: Roman Pavlin)

Slika 4: Rovi, preraščeni z ambrozijskimi glivami, ki so hrana ličinkam in hroščem ter obarvajo les (foto: Dušan Jurc).

Slika 5: Izrinjena črvina v obliki značilnih paličastih tvorb (foto: Tine Hauptman)

Publikacija je nastala v okviru projekta LIFE ARTEMIS (LIFE15 GIE/SI/000770), ki ga sofinancirajo Evropska komisija v okviru finančnega mehanizma LIFE, Ministrstvo za okolje in prostor, Mestna občina Ljubljana in Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije. Priprava prispevka je bila izvedena v okviru Javne gozdarske službe GIS.

